İSVİÇRE'NİN TARAFLI VE BARIŞA HİZMET ETMEYEN TUTUMU - 3

Selenay Erva YALÇIN

Analist

İsviçreli parlamento üyelerinin bir araya gelerek oluşturduğu ve ilk toplantısını 26 Mayısta Bernde gerçekleştiren Karabağ İçin Barış Girişimi inisiyatifi, daha önceki yazılarımızda da belirtildiği gibi[1], Azerbaycan-Ermenistan barış sürecini zedelemek, geciktirmek ve mümkünse engellemek amacıyla barış karşıtları tarafından ortaya çıkarılmış bir propaganda aracıdır. Hâlihazırda hassas olan ve somut adımlarla beraber dengelerin çok iyi korunmasını gerektiren barış süreci için, bölge ve taraf devletleri düşünmeden, yalnızca kendi radikal fikirlerini ön planda tutarak toplanan parlamenterler ve kilise temsilcileri, 26 Mayıstaki etkinlikte de barış karşıtı ve taraflı tutumlarını kamuoyuna bir kez daha göstermişlerdir.

İsviçre parlamenterlerinin, zaten taraflar arasında çözülmüş ve artık bahse konu edilmeyen Karabağ meselesi için toplanması ve bu suretle kapanmış bir konuyu yeniden deşerek gündeme getirmesi, kuşkusuz eleştirilere neden olmuştur. Eleştirenler arasında Azerbaycanlı dini lider Allahşükür Paşazade de bulunmaktadır.

Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyanın Eçmiadzin Ermeni Katolikosu II. Karekin ile bir süredir yaşadığı karşılıklı gerilimi takiben Paşazade, 26 Mayıstaki etkinlikte Azerbaycanı asılsız etnik temizlik ve sahte yargılama iddialarıyla suçlayan parlamenterlere destek veren, hatta organizasyonun büyük çoğunluğunu üstlenen Uluslararası Hristiyan Birliği (CSI) ve etkinlikte suçlamalar doğrultusunda konuşma yapan II. Karekin'nin faaliyetlerini eleştiren bir mektup yazmıştır.[2] Mektubun muhatabı, Ermeni Apostolik Kilisesinin Ermenistan dâhilinde ve haricinde ruhani bir makam olmaktan çıkarak muhalefet cephesi haline gelmesine herhangi bir eleştiride bulunmayan, Bern toplantısı gibi dini alet ederek yapılan propagandalara herhangi bir yorum yapmayan, sessizliğini bozduğu zaman da taraflı bir tutum benimseyen Dünya Kiliseler Konseyidir.

Paşazade, Dünya Kiliseler Konseyine gönderdiği mektupta Apostolik Kilisesinin Ermenileri savaşa yönelik olarak kışkırttığını belirtmiştir. Ayrıca Dünya Kiliseler Konseyi'ni, Apostolik Kilisesi'nin kırılgan barış ortamını ihlal eden kışkırtıcı, intikamcı propagandasını desteklememeye çağırıyorum. İfadelerini kullanmıştır.[3] Paşazadenin bu çağrısı, Bern toplantısının kısa bir özeti niteliğindedir. Gerçekten de II. Karekinnin beyanlarıyla devamlı olarak desteklediği ve Azerbaycanı hedef alan, hukuken temeli olmayan etnik temizlik iddialarıyla taraflar arasındaki ilişkiyi zedelemek amacı taşıyan açıklama ve toplantılar

kırılgan süreci uluslararası alana taşımaktadır.[4] Taraflar defaatle barış sürecinin uluslararası bir niteliği olmadığını ve iki devlet arasında ilerletilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Taraf olmayan devletlerin ve Ermeni Diasporasının Apostolik Kilise ile iş birliği içinde bu sürece engel olmaya çalışması endişe uyandırıcıdır.

II. Karekin ve Paşinyanın bir süredir devam eden sözlü tartışmaları ışığında meselenin din ve devlet işlerinin mutlak ayrılığına gelmesi kaçınılmaz olmaktadır. Paşazadenin de altını çizdiği gibi Apostolik Kilise; ülke içinde nüfuzunu, uluslararası kamuoyunda ise dini varlığını kullanarak muhalefet için destek toplamaya ve barış sürecini baltalamaya çalışmaktadır. Dünya Kiliseler Konseyi de dâhil olmak üzere hiçbir Hristiyan birliği bu hususta rahatsız olmamaktadır. AİHM Perinçek-İsviçre davasında ifade özgürlüğü nasıl İsviçrenin göz ardı ettiği bir ilke olmuşsa şimdi de Karekin IInin apaçık muhalefet rolü üstlenmesi ile ezip geçtiği din ve devlet işlerinin ayrılığı ilkesi (Ermenistan Anayasası m. 17/2)[5] Batı ve Hristiyan birlikleri tarafından göz ardı edilmektedir.

Sonuç itibariyle, Paşazadenin rahatsızlık duyduğu, tarafları ve uluslararası kamuoyunu kışkırtma ve intikam alma amacı taşıdığını belirttiği Bern toplantısı ve II. Karekinnin beyanları esasında Hristiyan dünyası bakımından da rahatsızlık uyandırması gereken bir gelişmedir. Paşinyanın son zamanlarda üstünde durduğu Kilise ve Katolikos seçimi için kurulması teklif edilen eşgüdüm konseyi mevzusu da önemini bu yolla bir kez daha göstermiş bulunmaktadır. Gittikçe dini vasfını kaybeden ve siyasi bir kimlik kazanan Apostolik Kilisesi; barış sürecinde engelleyici bir muhalefet etkeni olmaktan çıkmalı ve dini kimliğine geri dönmelidir. Bu, hem hedeflenen modern Ermenistan için hem de taraflar arasındaki barış sürecinin selameti için günümüzde kritik önemi haizdir.

*Görsel: *Eurasianet*

[1] Selenay Erva Yalçın, İsviçrenin Taraflı ve Barışa Hizmet Etmeyen Tutumu 2, *AVİM*, 28 Mayıs 2025, https://avim.org.tr/tr/Yorum/ISVICRE-NIN-TARAFLI-VE-BARISA-HIZMET-ETMEYEN-TUTUMU-2.

[2] Azerbaijans Muslim Leader Attacks Armenian Church as Pashinyan Ramps Up Campaign Against Catholicos, *Asbarez*, 11 Haziran 2025, https://asbarez.com/azerbaijans-muslim-leader-attacks-armenian-church-as-pashinyan-ramps-up-campaign-against-catholicos/.

[3] Azerbaijans Muslim Leader Attacks Armenian Church as Pashinyan Ramps Up Campaign Against Catholicos, *Asbarez*, 11 Haziran 2025.

[4] Swiss Lawmakers Promote Nagorno-Karabakh Peace Initiative, *Swissinfo*, 27 Mayıs 2025, https://www.swissinfo.ch/eng/foreign-affairs/swiss-lawmakers-promote-nagorno-karabakh-peace-initiative/89416848

.

[5] Constitution of the Republic of Armenia, *The President of the Republic of Armenia*, Erişim Tarihi: 19 Haziran 2025, https://www.president.am/en/constitution-2015/.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□□ AVİM □□□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□□ soykırım hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "İSVİÇRE'NİN TARAFLI VE BARIŞA HİZMET ETMEYEN TUTUMU - 3." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 62. Haziran 20. Erişim Ekim 30, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/ISVICRE-NIN-TARAFLI-VE-BARISA-HIZMET-ETMEYEN-TUTUMU-3

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır